



**Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava**  
**Facultatea de Istorie și Geografie**  
**Școala Doctorală de Științe Socio-Umane**  
**Domeniul: Filosofie**

## **Teză de abilitare**

**Ipostaze ale confluentei dintre expresii metafizice,  
hermeneutice și etice**

Rezumat

Candidat: Lector univ. dr. **Marius Constantin Cucu**

Suceava, 2023

## Rezumat

Teza de abilitare cu titlul *Ipostaze ale confluenței dintre expresii metafizice, hermeneutice și etice* reprezintă o prezentare sintetizată a celor mai importante repere din activitatea mea științifică și didactică. Am dorit să indic, totodată, prezența unui fir călăuzitor al acestui complex de inițiative și contribuții, prezența unei axe comune dezvoltate pe tot parcursul derulării sale. Primul pol al lucrării l-am dedicat începuturilor mele editoriale, publicațiilor și expunerilor care au constituit un start pentru încercările ulterioare la nivelul prezentărilor și expozeului științific. Astfel, mi-am centrat descrierea, pentru început, pe formulările conceptuale pe care le-am propus în vederea surprinderii și expunerii componentelor de metafizică și etică la nivelul scrierilor de factură filozofico-literară cum este cazul operei lui Nietzsche și Dostoievski. Tema Supra-omului nietzscheean și a Omului-zeu evocat în Frații Karamazov a constituit un excelent prilej pentru a încerca relevarea conotațiilor etice pozitive dar și negative ale propunerilor și scenariilor ontologice ale celor doi clasici ai gândirii universale. Sfântul Augustin, Sören Kierkegaard, Martin Heidegger, J.P. Sarte, Lev Șestov, Michel Haar dar și H.G.Gadamer sunt câțiva autori la care am considerat că este necesar să fac trimitere pentru a contura o imagine asupra modalității în care componentele de metafizică pot fi corelate constructiv cu registrele opțiunilor etice, liantul acestor joncțiuni fiind demersul interpretativ, actul hermeneutic. Prin interpretare se pot deschide nu doar sensuri noi ale unei teme deja interogate dar și mecanisme de interacțiune dintre postulerile morale și conceptele metafizice. În acest context, am evocat proiectul meu doctoral *Atemporalitatea în gândirea lui Emil Cioran*, în care am încercat să surprind această corelare între metafizică și aserțiuni de ordin moral, corelare activă sub spectrul dinamismului interpretativ. Opera cioraniană nu este doar o construcție ce apelează capacitățile interpretative ale publicului dar și un complex arhitectural, conceptual și stilistic, deopotrivă, care utilizează constant actul interpretării. Prin urmare, problemele de etică și dilemele metafizice sunt tratate, în această creație provocatoare, fără sistem dar rezultat al unei gândiri sistematice, pe fondul unei constante interpretări și, specific pentru Cioran, în primul rând, al unei auto-interpretări. Stilul confesional se impune, în acest context, ca un demers ce reunește armonios teze de metafizică, demersuri hermeneutice și registre etice. Din această perspectivă, am prezentat, pe parcursul acestui prim capitol al lucrării de abilitare, și câteva volume de început pe care le-am publicat, lucrări în care am încercat, pe aceeași linie de preocupări, abordarea unor teme cunoscute de

metafizică și etică de pe pozițiile discursului interpretativ. O atenție sporită am încercat să acord conceptelor heideggeriene ce deschid noi perspective asupra înțelegerii Ființei și a situaționării ontologice a existenței umane ca Da-sein, prezență aruncată în mijlocul lumii dar și capabilă de orientări constante spre Ființă, de asumări ale adevărului interpretat ca o stare de ne-ascundere numită de vechii greci *aletheia*. Pe fondul preocupărilor pentru viziunea interpretativă heideggeriană asupra reformulării interogației asupra timpului și a fenomenalității temporalizării în raport cu finitudinea angoasantă a Da-seinului, am considerat că se impune o focalizare a cercetărilor mele spre zona fenomenologiei, drept cadru inițial de relansare a problematicilor heideggeriene.

Capitolul al doilea al lucrării de abilitare l-am dedicat, în mare parte, acestui subiect, deopotrivă captivant și complex. Plecând de la principalele teme abordate în lucrarea *Repere introductive în fenomenologie*, volum pe care l-am publicat în anul 2010, la editura Junimea, am încercat să indic câteva direcții de cercetare pe care le-am urmat în sondarea universul analitic al fenomenologiei. Astfel, am insistat pe contribuția majoră husserliană în acest domeniu, amintind de corelările cu opera cartesiană, contribuțiile hegeliene și momentul inaugural reprezentat de analizele lui Franz Brentano. Am conturat tipologia metafizică și gnoseologică a unor concepte fenomenologice cheie precum *descriere fenomenologică*, *intenționalitate a conștiinței*, *ego transcendental*, *reducție transcendentală*, *fenomen și fenomenalitate* precum și persistența importanței acestor termeni în gândirea post-husserliană, în special la nivelul ontologiei heideggeriene a raportului Ființă-ființări sau în cadrul demersurilor lui J.P.Sartre de a corela Ființa cu survenirea constantă a Neantului. În cadrul preocupărilor mele dedicate triadei metafizică-hermeneutică-etică, am considerat că fenomenologia trebuie să ocupe un loc extrem de important, ea fiind percepută ca o metafizică extrem de riguroasă a subiectului. Am evocat, tot pe parcursul celui de al doilea capitol al lucrării, analizele pe care le-am încercat asupra demersurilor metafizice și interpretative asumate de autori clasici precum Thoma Aquino, Sören Kierkegaard, Jacques Derrida, Jose Ortega Y Gasset, F.D.E. Schleiermacher, Nikolai Berdieav, Emmanuel Levinas sau Ferdinand de Saussure. Totodată, am trecut în revistă și alte câteva volume pe care le-am dedicat exercițiului hermeneuticii, demers în cadrul căruia au fost scoase în evidență problematici metafizice deschise dar și dileme morale cu un real potențial dispus reinterpretării. De la aceste postulări am construit tranziția spre tematicile de ordin etic, așa cum au fost ele prezente în sistemele metafizice și în interpretările marilor tradiții spirituale ale

omenirii, cum ar fi universul cultural al Greciei Antice sau registrele tradiției iudeo-creștine. Capitolul al treilea concentrează aceste detalieri și descrie, totodată, explorările întreprinse pe tărâmul cercetărilor psihanalitice asupra posibilității valențelor morale inconștiente.

Partea a treia a lucrării de abilitare debutează cu reluarea sintetizată a principalelor preocupări expuse în lucrarea *Despărțirea de efemer. Conceptualizări timpurii și asumări mitice ale dualismului deșertăciune-veșnicie*, lucrare pe care am publicat-o în anul 2016, la editura Sapiientia, Institutul Teologic Romano-Catolic. Pe fondul trecerii în revistă a câtorva abordări tradiționale a conceptului de temporalitate și a corespondențelor sale empirice, am intenționat expunerea rezultatelor de ordin etic ale acestor abordări. Astfel, am subliniat modul în care m-am preocupat de consecințele asumării timpului ca realitate ce susține fenomenul disoluției universale, a efemerității dar și ca linie a demarcației dintre transcendent și imanent. Am amintit, în acest context, de abordările hermeneutice pe care le-am dezvoltat asupra unor texte precum cele ale Zoharului, Ecclesiastului, Cărții lui Iov dar și ale tradiției mitologice și filozofice specifice Greciei Antice. Un loc aparte l-am consacrat hermeneuticii lui Mircea Eliade, în special modalității de a interpreta arhetipuri ale istoriei mitice universale, mitul potopului și universalitatea acestuia fiind una dintre temele centrale. În partea a doua a acestui capitol, am evidențiat câteva repere ale cercetărilor mele asupra reunirii elementelor de metafizică, hermeneutică și etică sub spectrul psihologiei abisale propuse și dezvoltate de către C.G.Jung. Am amintit câteva dintre subiectele abordate printre care: arhetipurile centrale și semnificația psihanalitică a mandalei, metafizica alchimică, inconștientul individual și colectiv, terminologia umbrei și a persoanei în investigația clinică, formele religioase de filtrare a pulsuniilor inconștiente ca terapii psihanalitice, dialectica anima-animus și contra-transferul informațional psihic, sincronicitatea și limbajul simbolisticii onirice și mitologice. Am evocat, totodată și textele în care am încercat o descriere a modului hermeneutic-psihanalitic în care Jung investighează lucrări simbolistice tradiționale printre care Apocalipsa lui Ioan sau Cartea lui Iov. Totodată, am amintit și de câteva lucrări pe care le-am dedicat interpretărilor jungiene asupra unor fenomene moderne inedite cum ar fi cele specifice ufologiei dar și analizelor efectuate asupra propriului univers interior, cum ar fi cele expuse în Cartea Roșie. Am evocat și preocupările mele în ceea ce privește receptarea exegetică a operei lui Jung și gradul de continuare a direcțiilor psihologiei abisale. Modul în care opera sa reunește elemente de metafizică cu discursul interpretativ și surprinderea valențelor de ordin moral din cadrul

dinamicilor inconștientului a constituit, pentru mine, motivul central al elaborării unor lucrări pe această zonă de cercetare.

Capitolul patru este dedicat unei scurte prezentări a activității mele de cercetare, didactice și de inter-relaționare cu factorii implicați în mobilitățile academice. Am trecut în revistă cărțile publicate la edituri recunoscute, articolele apărute în reviste indexate în baze de date internaționale dar și participările la conferințe naționale și internaționale.

Astfel, dintr-un număr total de 70 lucrări: **9** lucrări au fost publicate în jurnale indexate **WOS**, **7** lucrări în volume de conferințe indexate **ISI**, **19** lucrări **BDI**, 10 cărți (**6** la edituri recunoscute/acreditate CNCS); **6** studii/capitole în volume la edituri recunoscute CNCS, 53 lucrări prezentate la conferințe (45 cu participare internațională). Am evocat, totodată, și seriile de conferințe pe care le-am organizat, interacțiunea cu elevii de liceu, cu studenții, masteranzii și doctoranzii alături de care am colaborat în cadrul unor cercuri de creație sau a comisiilor de profil. Am amintit și despre interacțiunea didactică cu diferite specializări unde am ținut seminarii și cursuri, precum și despre proiectele de cercetare în care am fost implicat. La final, am prezentat o scurtă motivație a solicitării obținerii conducerii de doctorat în domeniul Filosofie.